

Liturgie voor de LOSSING VAN DE EERSTGEBORENE - PID'YON HABEN

סדר פדיון הבן

Toen alle eerstgeborenen van Egypte bij de tiende plaag door de Engel des Doods omkwamen, werden alle eerstgeborenen van de Israëlieten de Eeuwige gewijd. Aanvankelijk waren de eerstgeborenen onder de zonen Israëls ertoe bestemd, opgeleid te worden voor de dienst aan de Eeuwige, maar later was deze taak uitsluitend aan de leden van de stam Levi voorbehouden en moesten de eerstgeborenen uit de andere stammen worden gelost. Daarom moet tot op heden elk mannelijk kind, dat de eerstgeborene is van zijn moeder, door lossing van de kohén [priester] als vertegenwoordiger van G'd, in het bezit van zijn ouders teruggebracht worden. De som van de lossing bedraagt volgens de Tora vijf zilveren sheqalim. In Amerika wordt dit vervangen voor vijf zilverdollars. De lossing moet een maand na de geboorte geschieden, op de 31ste dag, echter niet op Shabat of Yomtov, maar wel op de middendagen van een feest. Alleen als beide ouders noch een kohén of bat kohén (dochter van een priester, noch een levi of bat levi (dochter van een leviet) zijn moet de lossing geschieden. De beschikking over het verkregen bedrag ligt geheel bij de kohén. Indien het knaapje op de 31ste dag om bepaalde redenen nog niet besneden is, moet de lossing op die dag tóch plaats vinden. In tegenstelling tot de feesten en andere gelegenheden zoals de chupa [bruiloft] enz., waarbij de feestmaaltijd na afloop van de plechtigheid plaats vindt, is de plechtigheid bij de Pid'yon haBen [lossing van de eerstgeborene] juist een onderdeel van S'udat Mitz'va [de feestmaaltijd] en vindt plaats nadat het brood gezegend is en voordat de wijn gezegend wordt.

1. מצווה Mitz'va - Bijbelse opdracht:

“De Eeuwige sprak tot Moshe: Heilig Mij alle eerstgeborenen, die onder de Israëlieten het eerst uit een moederschoot voortkomen, zowel van mens als van dier; zij zijn Mijn eigendom ... Wanneer dan de Eeuwige u gebracht heeft naar het land der Kanaänieten, zoals Hij u en uw vaders gezwooren heeft, en het u gegeven heeft, dan zult gij al wat het eerst uit de moederschoot voortkomt, de Eeuwige wijden; ook van elke eerste worp van het vee dat gij hebt, zullen de mannelijke dieren voor de Eeuwige zijn. Maar elk eerste ezelsveulen zult gij lossen met een stuk kleinvee; of, indien gij het niet lost, zult gij het de nek breken. Iedere menselijke eerstgeborene onder uw zonen echter zult gij lossen. En wanneer uw zoon u later zal vragen: Wat betekent dat? dan zult gij tot hem zeggen: Met een sterke hand heeft de Eeuwige ons uit Egypte, uit het diensthuis, geleid. Want toen Farao bezwaar maakte ons te laten gaan, doodde de Eeuwige alle eerstgeborenen in het land Egypte, zowel de eerstgeborenen der mensen als die van het vee. Daarom ben ik gewoon alle mannelijke dieren, die het eerst uit de moederschoot voortkomen, de Eeuwige te offeren, terwijl ik alle eerstgeborenen mijner zonen los.”

שמות Sh'mot [Exodus] 13:1-2 en 11-15

“De eerstgeborene van uw zonen zult gij Mij geven. Evenzo zult gij doen met uw runderen en met uw kleinvee: zeven dagen zullen zij bij de moeder blijven, op de achtste dag zult gij ze Mij geven.”

שמות Sh'mot [Exodus] 22:29-30

“Alles wat het eerst uit de moederschoot voortkomt, is Mijn eigendom, en al uw vee van het mannelijk geslacht, dat de eerstgeboorte is van een rund of van een stuk kleinvee. Maar de eerstgeboorte van een ezel zult gij lossen voor een stuk kleinvee; indien gij het niet lost, zult gij het de nek breken. Iedere eerstgeborene van uw zonen zult gij lossen, en men zal niet met ledige handen voor Mijn aangezicht verschijnen.”

שמות Sh'mot [Exodus] 34:19-20

“Toen sprak de Eeuwige tot Moshe [Mozes]: Neem de Levieten in plaats van alle eerstgeborenen onder de Israëlieten, evenals het vee der Levieten in plaats van hun vee, opdat de Levieten Mijn eigendom zijn; Ik ben de Eeuwige. Als losgeld voor de tweehonderd drieënzeventig eerstgeborenen der Israëlieten, die het getal der Levieten te boven gaan, zult gij voor ieder per hoofd vijf sheqel nemen, naar de heilige sheqel zult gij het nemen (deze sheqel is twintig gera) en dat geld zult gij aan Aharon [Aäron] en zijn zonen geven als het losgeld voor diegenen onder hen, die het getal der Levieten te boven gaan.”

במדבר B'mid'bar [Numeri] 3:44-48

“Aldus zult gij de Levieten uit de Israëlieten afzonderen, opdat de Levieten Mijn eigendom zijn. Eerst daarna zullen de Levieten naar binnen gaan om bij de tent der samenkomst dienst te doen; gij zult hen reinigen en hen als een beweegoffer bewegen. Want zij zullen uit de Israëlieten Mij onvoorwaardelijk geschonken zijn; Ik heb hen voor Mij genomen in de plaats van

alles wat het eerst uit de moederschoot voortkomt, van alle eerstgeborenen onder de Israëlieten. Want alle eerstgeborenen onder de Israëlieten, zowel van mens als van dier, zijn Mijn eigendom; op de dag dat Ik alle eerstgeborenen in het land Egypte sloeg, heb Ik hen Mij geheiligd, en Ik nam de Levieten in de plaats van alle eerstgeborenen onder de Israëlieten.”

במדבר B'mid'bar [Numeri] 8:14-18

“En de Eeuwige sprak tot Aharon: Zie, Ik zelf geef u de verzorging van Mijn heffingen; wat al de heilige gaven der Israëlieten betreft, die geef Ik u en uw zonen tot een gewijd deel, tot een altoosdurende inzetting ... Alles, wat het eerst uit de moederschoot voortkomt van al wat leeft, hetgeen zij de Eeuwige aanbieden, zowel van mensen als van dieren, zal voor u zijn; alleen zult gij de eerstgeborenen der mensen laten loskopen, ook zult gij de eerstgeborenen van de onreine dieren laten loskopen. Wat zijn losprijzen aangaat, gij zult hen, zodra zij een maand oud zijn, laten loskopen volgens uw schatting tegen een bedrag van vijf sheqel naar de heilige sheqel; deze bedraagt twintig gera.”

במדבר B'mid'bar [Numeri] 18:8 en 15-16

2. מוציא לחם Motzi Lechem - De zegen over het brood

De kohen [priester] houdt het brood omhoog en spreekt de B'racha uit:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם
המוציא לחם מן הארץ וציונו להיות מלך הארץ אמן:

Baruch Ata, Adonai, Eloheinu, Melech haOlam,
haMotzi lechem min haAretz, v'tzivanu l'hiyot melach haAretz, amen!

Gezegend zijt Gij, Eeuwige, onze G'd, Koning van het heelal,
die het brood uit de aarde voortbrengt

תהלים Tehilim [Psalmen] 104:14

en die ons heeft opgedragen, het zout der aarde te zijn, amen!

מתתיהו Matityahu [Mathéüs] 5:13, Marcus 9:49-50, Lucas 14:34-35

Hij breekt stukjes brood af, doopt ze in het zout of strooit er zout overheen en laat ze uitdelen aan de aanwezigen, om ze vervolgens gezamenlijk te eten. De woorden van Yeshua haMashiach: “Ik ben het brood dat van de hemel is gekomen” (יוחנן Yochanan [Johannes] 6:41) en “Gij zijt het zout der aarde” (מתתיהו Matityahu [Matthéüs] 5:13) komen daarbij in onze gedachten. Nu volgt de Pid'yon haBen, de lossing van de eerstgeborene.

3. פדיון הבן Pid'yon haBen - De lossing van de eerstgeborene

De vader brengt het kind tot de kohen [priester], overhandigt hem dit, legt de lossingsom vóór hem op tafel en zegt:

אשתי ילדה לי בן זכר זה פטר רחם:

Ish'ti yal'da li ben zachar ze, peter rechem.

Mijn vrouw heeft mij dit mannelijk kind, dat haar eerstgeborene is, ter wereld gebracht.

De kohen vraagt de vader:

אי־זה תרצה יותר בנך בכרוך זה
או חמשה סלעים שנתחייבת בפדיונו?

Ei-ze tir'tze yoter, bin'cha b'chor'cha ze,
o chamisha s'la'im shenit'chayav'ta b'fid'yono?

Wat wenst u liever te bezitten: uw eerstgeboren zoon hier,
of de vijf muntstukken die u schuldig bent voor zijn lossing?

De vader neemt de muntstukken en zegt:

את בני בכורי אני רוצה יותר
והא לך חמשה סלעים בפדיונו:

Et b'ni b'chori ani rotze yoter;
r'he l'cha chamisha s'la'im b'fid'yon!

*Liever wil ik mijn eerstgeboren zoon behouden;
hier heeft u de vijf muntstukken voor zijn lossing!*

De vader neemt de muntstukken in de hand en zegt:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו
בדמו של ישוע וציונו על פדיון הבן:

Baruch Ata, Adonai, Eloheinu, Melech haOlam, asher qid'shanu b'damo
shel Yeshua, v'tzivanu al pid'yon haBen.

*Gezegend zijt Gij, Eeuwige, onze G'd, Koning van het heelal, die ons heeft geheiligd
door het bloed van Yeshua en die ons heeft opgedragen de eerstgeboren zoon te lossen.*

שמות Sh'mot [Exodus] 13:1-2,11-15, 22:29-30 en 34:19-20

Vervolgens zegt hij:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם
שהחינו וקימנו והגיענו לזמן הזה אמן:

Baruch Ata, Adonai, Eloheinu, Melech haOlam, shehecheyanu v'qiy'manu
v'higiyanu laz'man haze, amen!

*Gezegend zijt Gij, Eeuwige, onze G'd, Koning van het heelal, die ons het leven heeft
geschonken en ons in staat gesteld heeft dit tijdstip te bereiken, amen!*

De vader geeft het losgeld aan de kohen. Deze geeft hem zijn zoon terug en terwijl hij zijn hand met het losgeld
tegen het hoofdje van het kind houdt, zegt hij:

זה תחת זה זה חלוף זה זה מחול על זה:
ויכנס זה הבן לחיים לתורה וליראת שמים:
יהי רצון שכשם שנכנס לפדיון כן יכנס לתורה
ולחפה ולמעשים טובים אמן:

Ze tachat ze, ze chiluf ze, ze machul al ze.

V'yikanes ze haBen l'chayim l'Tora ul'yir'at shamayim.

Y'hi ratzon shek'shem shenich'nas l'pid'yon ken yikanes l'Tora
ul'chupa ul'ma'asim tovim, amen!

Dit komt in de plaats van deze, dit komt in ruil voor deze, hierdoor wordt hij vrijgesteld.

Hij is binnengetreden in het leven, in de Tora en in de vreze des hemels.

*Moge het Uw wil zijn, dat, zoals hij nu binnengetreden is in de lossing,
hij ook opgenomen moge worden in de Tora, in het huwelijk
en in het doen van goede daden, amen!*

De kohen legt zijn handen op het hoofdje van het knaapje en spreekt de zegen over hem uit:

ישמך אלהים כאפרים וכמנשה:
יברכך יי וישמרך:
יאר יי פניו אליך ויחנך:
ישא יי פניו אליך וישם לך שלום:
יי שמרך יי צלך על-יד ימינך:
כי ארך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך:
יי ישמרך מכל רע ישמר את נפשך:
בשם ישוע משיחנו אמן:

Y'simcha Elohim k'Efrayim v'chi M'nashe!
Y'varechecha Adonai v'yish'm'recha.
Ya'er Adonai panav eleicha vichuneka.
Yisa Adonai panav eleicha v'yasem l'cha Shalom.
Adonai shom'recha, Adonai tzil'cha al-yad y'minecha.
Ki orech yamim ush'not chayim v'shalom yosifu lach.
Adonai yish'mar'cha mikol ra, yish'mor et naf'shecha.
B'Shem Yeshua M'shichenu, amen!

Moge G'd je maken als Efraïm en Manasse!

De Eeuwige zal je zegenen en behoeden.

De Eeuwige zal je Zijn stralend gelaat toewenden en je genadig zijn.

De Eeuwige zal Zijn blik op je gericht houden en je vrede schenken.

De Eeuwige zij je behoeder, de Eeuwige zij je schaduw aan je rechterhand.

Lengte van dagen en levensjaren en vrede mogen je worden toegevoegd.

De Eeuwige moge je behoeden voor alle kwaad, Hij behoede je ziel.

In de naam van Yeshua, onze Messias, amen!

בראשית B'reshit [Genesis] 48:20 en במדבר Bamid'bar [Numeri] 6:24

4. קידוש Qidush - De zegen over de wijn

Nu worden kleine bekertjes met Kiddushwijn uitgedeeld aan de aanwezigen.

De kohen neemt de grote beker in zijn hand en zegt:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן אמן:

Baruch Ata Adonai, Eloheinu, Melech haOlam, bore p'ri haGafen, amen!

Gezegend zijt Gij, Eeuwige, onze G'd, Koning van het heelal, Gij die de vrucht van de wijnstok hebt geschapen, amen!

Allen zeggen: לחיים L'chayim! [Op het leven!] en drinken de beker leeg. Het officiële gedeelte is hiermee beëindigd, toch voordat de S'udat Mitz'va, de feestmaaltijd wordt voortgezet, wensen wij de geloste eerstgeborene zoon en zijn ouders veel geluk en zegen toe:

מזל טוב:

Mazal Tov!